

NİTEL ARAŞTIRMA: AVUKATLARIN ULUSAL YARGI AĞI PROJESİ (UYAP) UYGULAMA YAZILIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Doç. Dr. Abdurrahim KARSLI *
Yrd. Doç. Dr. Fatih GÜRSUL **
Arş. Gör. Elif KARTAL ***

ABSTRACT

QUALITATIVE RESEARCH: THE VIEWS OF LAWYERS ABOUT THE NATIONAL LAW NETWORK PROJECT SOFTWARE

In this study, positive and negative views of lawyers is about National Law Network Project (UYAP), which is a web based application, were investigated. In this context, a survey was given to 42 lawyers who use UYAP application software in Sakarya to determine user opinions. In this study, content analysis, a qualitative research technique, was employed. According to the result of the analysis, the negative aspects of the application are security issue, users' lack of knowledge about the software, lack of technical support whereas the positive aspect is accessibility.

ÖZET

Bu çalışmada; internet tabanlı bir uygulama olan Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) Uygulama Yazılımı'na ilişkin avukatların olumlu ve olumsuz görüşleri belirlenmektedir. Bu kapsamda Sakarya ilinde UYAP Uygulama Yazılımı'nı kullanan 42 avukata UYAP Uygulama Yazılımı hakkında kullanıcı görüşleri belirleme anketi yapılmıştır. Bu çalışmada, Nitel Araştırma tekniklerinden biri olan içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda kullanımı günden güne yaygınlaşmakta olan UYAP Uygulama Yazılımı'nın olumsuz yönleri, güvenlik sorunu, UYAP Uygulama Yazılımı kullanıcılarının yazılım hakkındaki bilgi eksikliği, UYAP Uygulama Yazılımı için gereken teknik desteğin az olması vb. olumlu yönleri, her yerden erişilebilmesi vb. olarak tespit edilmiştir.

* İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

** İstanbul Üniversitesi Enformatik Bölümü

*** İstanbul Üniversitesi Enformatik Bölümü

BİLGİ ÇAĞI ve BİLGİ TOPLUMU

Günümüzde teknolojik gelişmelerle doğru orantılı olarak rekabet ortamı artmaktadır. İşletmeler, kamu kurum ve kuruluşları sürekli değişen teknolojilerin daha etkin kullanılması ve kullanılan mevcut düzenin yeni teknolojiye adapte edilmesi için çaba harcamaktadırlar. Bu sürecin temelini ise bilgi oluşturmaktadır. Bilginin; birçok açıklaması vardır. Bilgi; “*Kurallardan yararlanan kişinin veriye yönelttiği anlam*”¹ olarak ifade edilmiştir.

Alvin Toffler’in 3. Dalga olarak adlandırdığı Bilgi Toplumuna Geçiş; ilk çağlarda avlanma ile başlayan, toprağı işleme aletlerinin kullanılması ile Tarım Toplumu’ndan, buhar makinesinin bulunması ile Sanayi Toplumu’ndan sonra bilgi merkezli olarak yaşanmıştır (Yazıcı, 2008; Çelme, 2002). Teknolojinin hayatımıza girmesiyle artık bilgiye erişim için zaman ve mekân önemi ortadan kalkmıştır.

Kuruluşlar istedikleri nitelikteki doğru bilgilere, istedikleri zaman ulaşabilmeli ve istedikleri zaman kullanabilmelidirler. Fakat önelerine çıkan en büyük problem kurumların ellerinde olan bilginin nasıl tasnif edilip nasıl saklanacağıdır (Aydın, 2003). Kurumlar arşivlerindeki dosya yığınları arasından ihtiyaç duyulan kaynağı hızlı ve kolay erişimi ancak iyi yapılandırılmış bir bilgi yönetimi ile sağlayabilirler. “Bilgi yönetimi” işletme ve kurumların ayakta kalması için gereken bilginin tedarik edilmesi, organize edilmesi, denetimi, yayımı ve kullanımına yönetim ilkelerinin uygulanmasıdır (Tonta, 2004). Günümüzde internet tabanlı uygulamalar bu açıdan büyük önem arz etmektedir.

İNTERNET TABANLI UYGULAMALARA GENEL BAKIŞ

Teknolojik gelişmeler kurumların önce kâğıt- kaleme dayanan sistemlerinden bilgisayara, daha sonra bilgisayarlardan internet ortamına geçişini sağlamıştır. Dosya yapılarını, çalışanların, müşterilerin kayıtlarını vb. özellikleri internete taşıyan birçok internet tabanlı uygulamadır. İnternet tabanlı bir uygulamayı kullanırken herhangi bir bilgisayara yükleme gereğı duymadan bir internet tarayıcısı aracılığı ile tek bir merkezden erişebiliriz (sunucu).

İnternet tabanlı uygulamaları kullanan işletme veya kurumlarda genel olarak iki tip yapı mevcuttur. Birincisi; işletme/kurum çalışanlarının sadece işleri ile ilgili sayfalara erişebildikleri intranet ya da özel uygulamalardır. İkincisi ise, çalışanların internet üzerinden hem işleri hem de işleri dışındaki gelişmeleri izleyebilecekleri uygulamalardır (Karaaslan- Köksal, 2004).

E- DÖNÜŞÜM TÜRKİYE PROJESİ, E- DEVLET

Çağımız teknoloji çağıdır. 20. Yüzyılın son çeyreğı ve 21.yüzyılın başında dünyada ve ülkemizde teknoloji, kamusal alanda da hızla hizmet anlayışını değiştirmiştir.

Proje sorumluluğunun Devlet Planlama Teşkilatı’na (DPT) ait olduğu *e-Dönüşüm Türkiye Projesi* hayata geçirilmiştir. Başbakanlık başta olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşları, Sivil Toplum Kuruluşları ile işbirliği yapılması kararlaştırılmıştır.

AEP- 58. Hükümet Acil Eylem Planı E- dönüşüm Türkiye Projesi’nde aşağıdaki açıklamalara yer verilmiştir.

Vatandaşın iş ve işlemlerini hızlandırmak ve çağdaş devlet anlayışına geçmek üzere E-Dönüşüm Türkiye Projesi hayata geçirilecektir.

Ülkemizde de uzun yıllardır tartışılan ve geçiş için hazırlıklar yapılan e-devlet uygulamasının merkezi ve yerel yönetim reformu ile birlikte hayata geçirilmesi için çalışmaların hızlandırılması gerekmektedir.

Buradaki açıklamalardan da anlaşılacağı gibi e- devlet kavramı ile sanayi çağında bürokratik kontrolleri, izole edilmiş idari fonksiyonları, kâğıt işlerini ve dosyalama problemlerini, zaman tüketen süreçleri, elle düzenlenen finansal sözleşmeleri, birbirinden kopuk bilişim teknolojilerini geride bırakmak istenmiştir (Demokan, 2006). İnternet üzerindeki devlet anlayışı sayesinde, kamu çalışanlarının ihtiyaç duyulan bilgiye erişimi hızlı ve kolay erişilebilir kılmak, vatandaşların ise sanayi çağında karşılaştıkları problemleri azaltmak hedeflenmiştir.

Başka bir deyişle; “vatandaşların ve devletin birbirlerine karşı yerine getirmeleri gereken görevleri elektronik ortamda gerçekleştirmeleri”² anlamına gelmektedir.

E- dönüşüm Türkiye Projesi ile *e-Eğitim, e-Devlet, e-Ticaret, e-Çevre, e-Sağlık, e-Adalet* vb. birçok alanda hizmet sunmak amaçlanmıştır.

¹ Bilgi. Büyük Türkçe Sözlük (2009). 19.06.2009 tarihinde <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=bilgi&ayn=tam> adresinden erişilmiştir.

² <http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/201014.asp#BODY> (Son Erişim: 12 Haziran 2009)

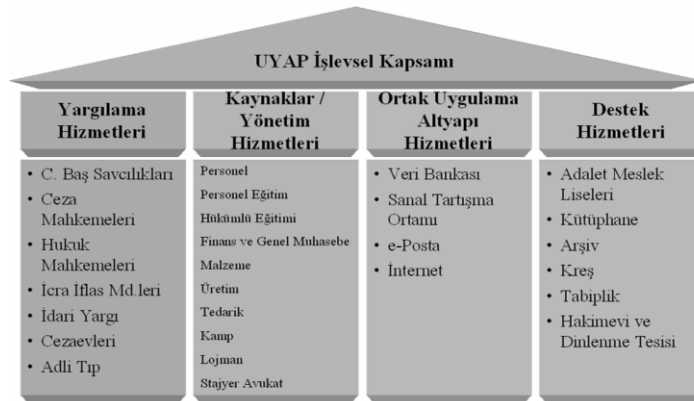
ULUSAL YARGI AĞI PROJESİ UYAP

E devlet sisteminin bir gereği ve bir bölümü olmak üzere, “e-adalet” sisteminin kurulmasında Adalet Bakanlığı Merkez teşkilatı ile birlikte taşra teşkilatı, tüm mahkemeler, cumhuriyet başsavcılıkları, icra daireleri, yan bilgi kuruluşları olan, adli tıp, nüfus müdürlükleri, emniyet ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla elektronik ortamda irtibatı tesis için Ulusal Yargı Ağı Projesini başlatılmıştır. Bu proje iki aşamada gerçekleştirildi. Evvela merkezi teşkilatta yapılması gerekenler icra edildikten sonra, bu merkezi teşkilat ile taşra teşkilatı arasındaki irtibatın kurulması sağlandı.

Bu projenin tamamlanması ile adli faaliyetler için gerekli işlemler bilgisayar ortamında yapılacak, bakanlık merkez ve taşra birimleri arasında bilgi alışverişi elektronik ortama gerçekleşecek, vatandaşın internet üzerinden hizmet sağlanacak, ilgili birimlerden beklenen bilgiler daha hızlı temin edilecek vs. Bu sistemin en önemli taraflarından biri de, Adalet Bakanlığı personeli dışında avukatlar ve vatandaşların da bu sistemden faydalanabilmesidir.

Arzu edilen projenin her iki aşaması da gerçekleştirilmiştir. Bu proje kapsamında ilk duruşma, 14.09.2004 tarihinde, Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde sesli olarak ve Ankara 3.Ağır Ceza Mahkemesi’nde sesli ve görüntülü kaydı gerçekleştirilmiştir. Yine bu sistemde ilk icra takibi 28.10.2004 tarihinde Ankara 31. İcra Müdürlüğünde yapıldı. 2005 Yılı başından itibaren tüm tahsilât ve reddiyat gibi kasa işlemleri UYAP üzerinden yapılmaya ve İcra Müdürlüklerinde tutulan tüm defter ve makbuzlar, kasa raporları, harç ve cezaevi yapı pulu makbuzları sistemden alınmaya başlandı.

UYAP için söylenecek en önemli bir eksiklik, teknik alt yapıya paralel belki ondan önce yapılması gereken hukuki alt yapının yeterince oluşturulmamış olmasıdır. Hâlbuki bu proje çerçevesinde davalar açılacak, takipler yapılacak, icra ve usul işlemleri yapılacak, belge ve deliller toplanacak vs. Bütün bunlar takipte ve yargılamada çok önemli işlemler olmasına rağmen hiçbirinin hukuki alt yapısı yoktur. Medeni usul hukukunun usul ekonomisi veya usuli işlemlere ilişkin genel ilkeleri çerçevesinde bunların izahı doğru değildir. Yargılamanın hızlandırılması, az marya sonuçlandırılması, yargının güvenilirliği, basitliği, Yargıtay kararlarının düzenli neşri ve böylece doğru bilginin paylaşılması UYAP ile elde edilebilir sonuçlardır. Fakat hukuki alt yapının tamamlanması şartıyla. Bütün bu hedeflerle yola çıkılan UYAP Uygulama yazılımının ana yapısı aşağıda şekilde şöylece özetlenmiştir:

Şekil 1: UYAP Uygulama Yazılımının Yapısı (Köksal, 2008)

2008 başında ağır ceza mahkemelerinin, mülhakat adliyelerin, bölge idare mahkemelerinin nerede ise hepsinin işlevsel olarak UYAP kapsamında olduğu belirtilmiştir. Bu gün adli süreçlere genel olarak baktığımızda ise % 98’inin UYAP Uygulama Yazılımını kullandığını söyleyebilmekteyiz (Köksal, 2008).

UYAP Uygulama Yazılı ile ilgili ilk şikâyetler icra dairelerinden gelmeye başlamıştır. Elinde takip dosyası ile adliyeye giden bir avukatın icra işlemini gerçekleştirebilmesi için sisteme tanıtılması gerektiğinden işleri güçleştirmekte iken girilen bilgilerin kimi zaman eksik ya da yanlış olduğu tespit edilmiştir. Adliyelerde işlemlerin sistem yüzünden son güne kalması hak kayıplarına bile neden olmuştur. Sonuç olarak ise gerekenin yapılması için Adalet Bakanlığı’na başvurulmuş, sistemin yavaşlığı, kullanıcıların uygulama yazılımı hakkındaki bilgi eksikliği, Avukat Bilgi Sistemi’nin kullanışsız olması vb. unsurlar Adalet Bakanlığı’na rapor halinde sunulmuştur (Kolcuoğlu, 2008).

Bu çalışmada, yapılan bu ve benzeri şikâyetlerin (Kolcuoğlu, 2008) dile getirilmesi ile UYAP Uygulama Yazılımı'nın Adalet Bakanlığı'na bağlı kullanıcıların güncel bakış açıları araştırılmıştır.

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu çalışmada nitel araştırma tekniklerinden içerik analizi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda veriler gözlem, mülakat ve anket yoluyla toplanabilir. Nitel araştırmaların sonunda kavram ve teoriler oluşturulmaktadır. İçerik Analizi ile amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu sebeple veriler önce organize edilip, sınıflandırılıp, sayısallaştırılmıştır.

ARAŞTIRMA GRUBU

Bu çalışma örneklemini, Sakarya ilinde rasgele seçilmiş yaşları 23 ile 67 arasında değişen 42 avukat oluşturmaktadır. Araştırma aynı özelliklere sahip guruplara genellenebilirliğe sahiptir.

VERİ TOPLAMA ARACI

UYAP Uygulama Yazılımına ilişkin kullanıcı görüşlerini belirleme anketi kullanılmıştır. Anket üç bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde kullanıcıların demografik özelliklerini, ikinci bölümde kullanıcıların bilgisayar bilgilerini, üçüncü bölümünde ise UYAP Uygulama Yazılımı hakkındaki görüşleri içeren sorulara yer verilmiştir.

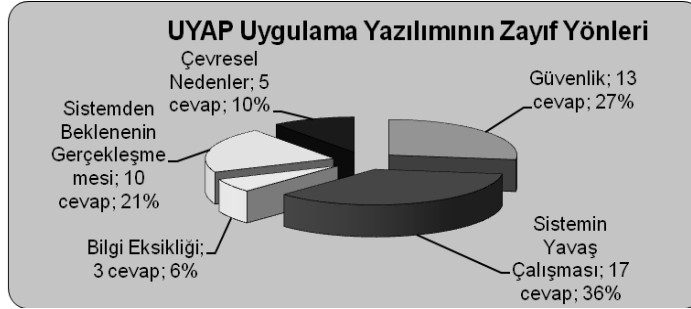
Anket hazırlanırken alanında uzman üç kişinin görüş ve fikirleri alınarak anket son haline ulaştıktan sonra anketler uygulanmıştır.

BULGULAR

Araştırma sonucunda UYAP Uygulama Yazılımı'nın zayıf yönlerine, UYAP Uygulama Yazılımı'nın güçlü yönlerine, UYAP Uygulama Yazılımı'nın daha yaygın ve etkin kullanılmasına ilişkin bulgular elde edilmiştir.

1. UYAP Uygulama Yazılımı'nın Zayıf Yönlerine İlişkin Bulgular:

UYAP Uygulama Yazılımı'nın Zayıf Yönlerine İlişkin Bulgular Şekil 2'de verilmiştir.

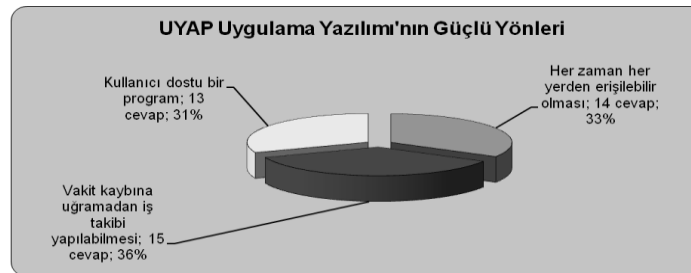

Şekil 2: UYAP Uygulama Yazılımının Zayıf Yönleri'ni gösteren grafik

Verilen cevaplardan 17'si (%36) sistemin yavaş çalışmasını vurgularken ("Ağ bağlantısının yavaş olması ve kesintiye uğraması sebebiyle kullanımı yavaşlatmakta veya sekteye uğratmaktadır", 3 nolu avukat), 13'ü (%27) sistemdeki güvenlik sorununu, 10'u (%21) sistemin beklentileri karşılamadığını, 5'i (%10) çevresel nedenleri ve 3'ü (%6) kullanıcıların bilgi eksikliğini dile getirmiştir.

2. UYAP Uygulama Yazılımı'nın Güçlü Yönlerine İlişkin Bulgular:

UYAP Uygulama Yazılımı'nın Güçlü Yönlerine İlişkin Bulgular Şekil 3'de verilmiştir.

Şekil 3: UYAP Uygulama Yazılımı'nın Güçlü Yönlerini Gösteren Grafik

Verilen cevaplardan 14'ü (%33) UYAP Uygulama Yazılımı'nın her zaman her yerden erişilebilir olmasını güçlü bir yön olarak görürken ("Her zaman her yerden ulaşılabilir olması", 1 nolu avukat), 13'ü (%31) kullanıcı dostu bir program olduğunu söylemektedir. 15'i ise (%36) vakit kaybına uğramadan iş takibi yapıldığını ifade etmiştir.

3. UYAP Uygulama Yazılımı'nın Daha Yaygın Kullanılması'na İlişkin Bulgular:

UYAP Uygulama Yazılımı'nın Daha Yaygın Kullanılması'na İlişkin Bulgular Şekil 4'de verilmiştir.

Şekil 4: UYAP Uygulama Yazılımının daha yaygın kullanılması için önerileri gösteren grafik

UYAP Uygulama Yazılımı'nın daha yaygın kullanılabilmesi hakkında verilen cevaplardan 21'i (%47) teşvik ve desteğin gerekli olduğunu vurgulamıştır ("Devletin ücretsiz kurslar vermesi", 1 nolu avukat). 13'i (%30) programı kullanabilme imkânının kolaylaşmasını isterken 10'u (%23) yazılımın kurumsallaştırılmasını ve takip edilmesi gerektiğine değinmiştir.

4. UYAP Uygulama Yazılımı'nın Daha Etkin Kullanılması'na İlişkin Bulgular:

UYAP Uygulama Yazılımı'nın Daha Etkin Kullanılması'na İlişkin Bulgular Şekil 5'de verilmiştir.

Şekil 5: UYAP Uygulama Yazılımı'nın daha etkin kullanılması için önerileri gösteren grafik

Verilen cevapların 17'si (%61) UYAP Uygulama Yazılımı kullanıcıları ile ilgili teknik destek verilmesine dikkat çekmiştir ("Kullanıcıların eğitimine önem verilmesi", 5 nolu avukat). 11'i (%39) ise programda iyileştirmelere gidilmesini ve uzman kişilerce kullanıcılardan alınan geri bildirimler sayesinde eksik kalan yanlarının tamamlanması gerektiğini vurgulamıştır.

SONUÇLAR

1. UYAP Uygulama Yazılımı'nın Zayıf Yönleri:

- Güvenlik
- Sistemin yavaş çalışması
- Bilgi eksikliği
- Sistemden beklenenin gerçekleşmemesi
- Çevresel nedenler olarak belirlenmiştir.

2. UYAP Uygulama Yazılımı'nın Güçlü Yönleri:

- Her zaman her yerden erişilebilir olması
- Vakit kaybına uğramadan iş takibi yapılması

Karlı, A., Gürsul, F., Kartal, E. (2009). Nitel Araştırma: Avukatların Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) Uygulama Yazılımına İlişkin Görüşleri. *Legal Hukuk Dergisi*, Cilt:7, Sayı: 82, 3123-3133

- Kullanıcı dostu bir program olması olarak belirlenmiştir.

3. UYAP Uygulama Yazılımı'nın Daha Yaygın Kullanılması için Öneriler:

- Programı kullanabilme imkânı kolaylaşsın
- Teşvik ve destek sağlanması
- Kurumsallaştırma ve takip olarak belirlenmiştir.

4. UYAP Uygulama Yazılımı'nın Daha Etkin Kullanılması için Öneriler:

- Kullanıcıya program ile ilgili destek verilmesi
- Programda teknik yeniliklere gidilmesi, uzmanlarca elden geçirilmesi olarak belirlenmiştir.

ÖNERİLER

Öncelikle hukuki alt yapı eksiksiz hazırlanmalıdır.

Yapılmış olan önceki çalışmalar (Kolcuoğlu, 2008) da göz önüne alınarak UYAP Uygulama Yazılımı'nın yavaş çalışması problemine hala bir çözüm getirilmemiştir. UYAP Uygulama Yazılımı'nın isterleri kusursuz karşılayabilmesi için, UYAP Uygulama Yazılımı'nın uzman kişilerce, kullanıcılardan sağlanan geri bildirimler sayesinde eksik yanları tespit edilebilir ve UYAP Uygulama Yazılımı'nın iyileştirmesine gidilebilir.

UYAP Uygulama Yazılımı'nın tanımlarının eksik olduğu avukatların önemli bir kısmının anket sorularına “Fikrim yok.” Ya da “Bilmiyorum.” vb. cevaplar vermesinden de açıkça görülmektedir üstelik bu cevapları veren avukatların daha çok 30 yaşın üzerinde olduğu tespit edilmiştir. İlgili birimlerce UYAP Uygulama Yazılımı'nın kullanımını öğreten çeşitli kurslar, seminerler, hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir. Üstelik bu kursların gönüllü kişilerce ücretsiz yapılması etkinliklere daha çok katılım sağlayabilir.

Bu örnek çalışma gibi belirli aralıklarla kullanıcı memnuniyeti ölçülmesi, UYAP Uygulama Yazılımı'nı geliştirecektir. Bu tür araştırmalar, ufak bir ihmalin büyük bedeller ödeyebileceği adalet gibi bir sektörün iş süreçlerini en doğru ve hızlı işleyişine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

Selim Yazıcı, E- Öğrenme İnsan Kaynakları Eğitiminde Stratejik Dönüşüm, Alfa Yayınları, 2004

Burçin Çelme – A.Semih İşevi “Bilgi Çağında Yeni Hazine: Entellektüel Sermayeyle Rekabeti Yakalamak” 1. UNAK (Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği) Konferansı, Samsun, 10 - 12 Ekim 2002, <http://kaynak.unak.org.tr/bildiri/unak02/u02-20.pdf>, [Ziyaret Tarihi: 23.06.2009]

Yaşar Tonta, “Bilgi Yönetiminin Kavramsal Tanımı ve Uygulama Alanları”, Kütüphaneciliğin Destanı Uluslararası Sempozyumu, Ankara, 21- 24 Ekim 2004, s.55- 68, <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/yayinlar/BilgiYonetimi.pdf>, [Ziyaret Tarihi: 18.06.2009]

Bünyamin Ayn, “Bilgi Toplumu Oluşumunda Bireylerin Yetiştirilmesi ve Matematik Öğretimi”, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2003, Sayı:2, <http://209.85.129.132/search?q=cache:kppBklisuBcJ:egitimdergi.pamukkale.edu.tr/makale/say%C4%B114/16-B%C4%B0LG%C4%B0%2520TOPLUMU%2520OLU%59EUMUNDA%2520B%C4%B0REYLER%2520YET%C4%B0%59ET%C4%B0R%C4%B0LMES%2520.pdf+B%C3%BCnyamin+Ay%C4%B1n,+%E2%80%9CBilgi+Toplumu&cd=1&hl=tr&ct=clnk>, [Ziyaret Tarihi: 14.19.06.2009]

Ahmet Karaaslan, Köksal Hazır, “Web Tabanlı Yönetim Sistemi İçerisinde Sürekli Değişim Alt Yapısı Oluşturma Gereği: Esnek Bir Model Önerisi”, İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi 3.Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, Eskişehir, 25- 26 KASIM 2004, <http://iibf.ogu.edu.tr/kongre/bildiriler/17-03.pdf>, [Ziyaret Tarihi: 19.06.2009]

Demokaan Demirel, “E- devlet ve Dünya Örnekleri”, T.C. Sayıştay Başkanlığı Sayıştay Dergileri, Sayıştay Dergisi, sayı. 61, S. 83- 118, Nisan-Haziran 2006, <http://www.sayistay.gov.tr/yayin/dergi/dergi2.asp?id=474>, [Ziyaret Tarihi: 19.06.2009]

<http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=e%F0itim&ayn=tam>, [Ziyaret Tarihi: 19.06.2009]

AEP- T.C. 58. Hükümet Acil Eylem Planı, <http://209.85.129.132/search?q=cache:6gLkDWLu2DoJ:ekutup.dpt.gov.tr/plan/aep.doc+acil+eylem+plan%C4%B1+nedir&cd=3&hl=tr&ct=clnk>, [Ziyaret Tarihi: 12 Haziran 2009]

<http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/201014.asp#BODY>, [Ziyaret Tarihi: 12 Haziran 2009]

Karlı, A., Gürsul, F., Kartal, E. (2009). Nitel Araştırma: Avukatların Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) Uygulama Yazılımına İlişkin Görüşleri. *Legal Hukuk Dergisi*, Cilt:7, Sayı: 82, 3123-3133

Aydın Köksal, “Türkiye’nin *Bilişim Toplumuna Dönüşüm* Uzgörüsünde Önemli Bir Adım: UYAP Ulusal Yargı Ağı Projesi”, <http://www.adalet.gov.tr/uyapgunleri/sunumlar/koksal.pdf> (Son Erişim: 19.06.2009)

Kazım Kolcuoğlu, <http://www.istanbulbarosu.org.tr/>, [Ziyaret Tarihi: 19.06.2009]

<http://merkez.beyaz.net/beyaz/arsiv/?id=160>, [Ziyaret Tarihi: 18.06.2009]